

باغچه‌بان؛ نقاش دنیای سکوت

پاشیدن رنگ کلمات به دنیایی که سرشار از سکوت بوده، کاری است که باغچه‌بان باغچه اطفال با دل و جان انجام داده و اکنون دنیایی رنگین‌تر را برای فرزندان این سرزمین موجب شده است.

به مناسبت چهارم آذر، سالروز درگذشت جبار باغچه‌بان باغچه‌بان؛ نقاش دنیای سکوت

پاشیدن رنگ کلمات به دنیایی که سرشار از سکوت بوده، کاری است که باغچه‌بان باغچه اطفال با دل و جان انجام داده و اکنون دنیایی رنگین‌تر را برای فرزندان این سرزمین موجب شده است.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، امروز، یادآور روزی است که ما مردم ایران زمین را در سوگ از دست دادن یکی از نوابغ پر مهر خود نشاند؛ هرچند «جبار باغچه‌بان» همواره در میان حرکات و اصوات بی صدایی که خلق کرده، زنده و جاوید خواهد ماند.

باغچه‌بان را خیلی‌ها در حد اسم می‌شناسند، اما برای کودکان ناشنوا، او پدري مهربان بوده و تا همیشه یادش با کلماتش گرمی می‌ماند.

این را وقتی خیلی خوب لمس کردم که وارد حیاط مدرسه باغچه‌بان شدم، مدرسه‌ای قدیمی و بسیار ساکت‌تر از تصویری که از یک مدرسه ابتدایی در ذهن دارید؛ با حیاطی نه چندان بزرگ و کودکانی که مشتاقانه به صورت و دست‌های نگاه می‌کنند.

مدرسه باغچه‌بان اگر چه در همان مکان قدیمی و اولیه بنیانگذاری‌اش توسط جبار باغچه‌بان قرار ندارد، اما محلی است برای آموزش کودکانی که دنیای ساکتشان را با کلماتی از جنس حرکت دستان مشتاق و پر توانشان، رنگ و رویی دیگر بخشیده‌اند.

هر چند صحبت با این کودکان برای ما که با زبان ارتباطی آنها آشنا نیستیم کمی دشوار می‌کند، اما سخت نیست در گوشه گوشه حیاط و سالن مدرسه یافتن کودکانی که با حرکاتشان مفهومی را منتقل می‌کنند؛ و ناگهان صدای خنده‌ای شادمانه و کودکانه آدم را به دنیایی که در آن قرار دارد باز می‌گرداند.

مهدیه، مادر یکی از این کودکان خندان است. تنها فرزندش به دلیل سرماخوردگی در خردسالی و تب شدید، دچار آسیب شنوایی شد و اکنون ضمن پیگیری مسائل درمانی، در مدرسه باغچه‌بان درس می‌خواند.

این مادر جوان با اینکه اطلاع چندانی از روند تغییر و تحول و پیدایش این مدرسه و زبان اشاره ندارد، اما در بکار بردن آن مهارت پیدا کرده و با فرزندش به راحتی صحبت می‌کند.

او و بسیاری دیگر از مادرانی که هر روز کودکان خود را به باغچه اطفال باغچه‌بان می‌آورند نمی‌دانند این کلمات و خط ارتباطی‌شان را مدیون مردی هستند که در تمام عمرش عاشق کودکان بود و برای آنها و شادمانی‌شان تلاش کرد. علاقه جبار باغچه‌بان به کودکان چنان بود که به دلیل تاسیس نخستین کودکستان خود در تبریز که «باغچه اطفال» نام داشت، نام خانوادگی خود را به باغچه‌بان تغییر داد.

آموزش با حرکات دست و ایما و اشاره با تلاش‌های او وارد نظام آموزشی ایران شد و وسائل کمک آموزشی متفاوتی که امروز کودکان ناشنوا برای یادگرفتن مفاهیم مختلف از آنها بهره می‌گیرند هم ثمره تلاش‌های این مرد خوش قلب و مهربان است.

هر چند این تنها دغدغه باغچه‌بان نبود و امروز فعالیت صدها مهدکودک و مرکز پیش دبستانی را نیز مدیون همین تلاشگر آموزش کودکان هستیم. اعتقاد وی به اهمیت آموزش‌های قبل از دبستان، کودکانی را که در سال‌های اول دبستان به دلیل کمبود آموزش مفاهیم مختلف با مشکل مواجه می‌شدند، یاری رساند و اکنون شاهد توسعه گسترده این مراکز و آموزش‌های ارائه شده در آنها برای کودکان خردسال هستیم.

مؤلف کتاب «بابا برفی» اولین نویسنده و ناشر کتاب کودک در ایران نیز است. او از سال 1307 علیرغم دشواری‌های فراوان چاپ و کلیشه، چاپ کتاب‌های مخصوص کودکان را با تصاویری که خود آنها را ترسیم می‌کرد آغاز کرد و در نهایت بابا برفی باغچه‌بان، از سوی شورای جهانی کتاب کودک به عنوان بهترین کتاب کودک انتخاب شد.

پس از تبریز، او در شیراز و تهران نیز مراکز مختلفی را برای آموزش کودکان و به خصوص کودکان ناشنوا راه‌اندازی کرد و بسیاری

از کودکان ناشنوای آن زمان، آموزش و خروج از بن بست سکوت خود را بی‌شک مدیون این پدر مهربان هستند.

نگارش کتاب حساب ویژه و کتاب آموزش کر و لال‌ها، تنظیم روش شفاهی در تعلیم ناشنوایان، اختراع گوشی استخوانی یا تلفن گنگ، کشف خواص اصوات و تقسیم‌بندی آنها تهیه وسایل مختلف بصری برای تدریس ناشنوایان و اختراع گاه‌نما از دیگر خدماتی است که باغچه‌بان باغچه اطفال در سال‌های زندگی‌اش برای تسهیل زندگی ناشنوایان انجام داده و به یادگار گذاشته است.

اگر امروز کودک ناشنوا و ناگویایی را می‌بینیم که قادر به صحبت کردن هست، بی‌شک به دلیل تلاش‌ها و اقدامات باغچه‌بان در طراحی و به کارگیری روش آموزشی شفاهی برای این افراد است؛ روشی مبتنی بر صحبت کردن و لب خوانی که توانسته تاثیر زیادی در زندگی ناشنوایان بگذارد.

82 سال زندگی پرثمر این قهرمان ملی، او را به معلم همیشگی کودکان ناشنوای ایران و بسیاری کشورهای دیگر تبدیل کرده است؛ مردی که به کودکان ناشنوا یاد داد از چشم به جای گوش خود بهره بگیرند و دنیای خود را با ارتباطی بسیار گسترده‌تر از قبل بسازند.

چهارم آذرماه امسال هشتاد و هفتمین سالگرد درگذشت بنیانگذار آموزش ناشنوایان در ایران، باغچه‌بان باغچه اطفال و نقاش دنیای سکوت، جبار باغچه‌بان است.

.....

نگارنده: فرینوش اکبرزاده